

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 7 april 1950

Voor Maarseveen persoonlijk, mede voor Drees en Stikker.

In mijn gesprek met Hatta op 6 dezer bracht ik ook de kwestie Oost-Indonesië ter sprake. Voor de voorgeschiedenis hiervan zou ik nog eens willen verwijzen naar mijn telegrammen aan Van Maarseveen persoonlijk nrs. 280 en 303, alsmede naar mijn telegrammen aan Drees persoonlijk nrs. 12, 13 en 20, waaruit blijkt, dat de RIS van Nederlandse zijde tijdig is gewaarschuwd, terwijl ook Sukawati van Nederlandse zijde de waarschuwing kreeg om Nederlanders niet te betrekken in het conflict, dat ontstaan was. Wat dit laatste betreft verwijs ik naar de bijlagen van mijn brief d.d. 2 April nr. 133 aan Van Maarseveen.

Uit telegrammen over militaire situatie, t.w. 346 en 350 zal U gebleken zijn, dat van Ned. zijde alles gedaan wordt om buiten conflict te blijven. Bedenklijk is echter, dat uit laatste berichten blijkt, dat aantal meelopers van KNIL sterk toeneemt.

Hatta was enigszins gedeprimeerd over situatie omdat NIT-Regering geweigerd heeft deel te nemen aan conferentie, die op 8 dezer zou beginnen tussen RIS, NIT en RI-Regering

RIS had Donderdagmorgen vliegtuig naar Makassar gestuurd met opdracht Minister-President NIT uit te nodigen voor conferentie te Djakarta terwijl tevens Mokoginta en Abdul Aziz mede zouden moeten komen. Aan deze uitnodiging was geen gehoor gegeven, al zou volgens persberichten van heden Mokoginta gearriveerd zijn, alsmede NIT-Minister van Voorlichting, Dr. Ratulangi. Hatta deelde mij voorts mede, dat men zeer onder de indruk was, dat gewezen KNIL-compagnie onder Abdul Aziz niet meer gehoorzaamt aan RIS. Voorts maakte men zich zorgen, dat men bij overgang van andere KNIL-eenheden in Oost-Indonesië zelfde moeilijkheden zou krijgen. Daardoor zou reorganisatie van KNIL in Oost-Indonesië in zeer grote moeilijkheden kunnen komen. Ik heb toen de gelegenheid aangegrepen Hatta te zeggen, dat m.i. soepele overgang van KNIL naar RIS veel belangrijker was dan onherstelbare schade door landing van TNI-troepen in Makassar. Uit gehele gesprek bleek duidelijk, dat Sultan door prestige-overwegingen is vastgelopen en men niet weet hoe men situatie moet oplossen. De 2 KMP schepen niet onbepaald op de rede van Makassar blijven liggen. KPM heeft zelfs moeten overgaan tot verder ravitaillering dezer schepen. Of het RIS-Regering mogelijk zal blijken te zijn zich op te werken tot besluit om troepen te laten terugkeren, durf ik niet te voorspellen.

Hatta herhaalde nog eens tegenover mij, dat het niet in bedoeling zou liggen met behulp van TNI-troepen NIT te liquideren.

Ik vroeg hem hoe reacties van Anak Agung waren. Anak Agung was n.l. naar Makassar vertrokken ter voorbereiding conferentie. Hij was daarna naar Bali gegaan en Anak Agung keerde 5 April 's avonds uit Bali terug. Sommigen hadden verwacht, dat Anak Agung niet meer naar Djakarta terug zou keren. Hatta deelde mij mede, dat Anak Agung hem medegedeeld had, dat hij bij vertrek uit Makassar vertrouwen had, dat zaak rustig zou verlopen. Anak Agung beweerde verwonderd geweest te zijn over gebeurtenissen.

Uit bovenstaande zal U duidelijk gebleken zijn, dat verschillende stromingen naast elkaar werken. Ik kreeg ook de druk, dat Sultan Hatta niet van alle bijzonderheden op de hoogte houdt.

Buurman wordt hedenavond uit Makassar terugverwacht.

Tijdens het opstellen van dit telegram kreeg ik een uitnodiging van de Sultan voor een bespreking hedenavond. Mocht dit iets opleveren, dan bericht ik U terstond.